

фабулни недоглеждания и технически пропуски, заедно с илюстративния характер на централния конфликт, отнемат голяма част от художествената значимост на Вазовата драма.

В театралната си статия Яворов разгръща и своята класическа представа за логическата обвързаност на двата основни елемента на драматургическия модел – действието и характерите: „*Действието и характерите са неща, неразривно свързани. При творчеството на поета действието откърмя характера, а в завършеното произведение – създаденият характер се отплаща като поема отговорността за действието*“¹⁵. Това основно правило на класическата поетика е нарушено и в двете пиеси: първата е прекалено илюстративна в драматизацията на поучителния исторически наратив, а втората е подчертано символна в извеждането на новите пътища за национално спасение чрез индивидуалистичния мит за героя ницшеанец.

Необходимо е да се отбележи, че в театралните си бележки и рецензии поетът набляга на ясната логиката в поведението на персонажите, като следи детайлно нейната проява във външното и вътрешното действие, аргументира потенциала на характерите и неговото разгръщане в двата плана. За Яворов представлението по Вазовия текст не успява да разгръне мощния потенциал на очертаната външнополитическа интрига, но затова пък лесно влиза в мрежите на прилагания критически подход. В него работата на режисьора (макар и непосочена специално) е уловена в онези места на спектакъла, в които се усеща явно изместване на авторските идеи към хоризонта на масовото изкуство (развлекателно-атрактивните сцени с народни или ориенталски танци или явните обществено-политически инсинуации, които провокира самият Вазов текст). Трудностите се пораждат в рецепирането на Тодоровата творба, с нейната модерна постройка и заложената в нея символика, останала невидима в сценичния прочит на чешкия режисьор Й. Шмаха. В анализите си на Тодоровата пиеса Яворов усеща интуитивното противоречие между прилагания подход и по-различната поетика на модерната драма, построена върху символно-абстрактния принцип в изкуството. Класическата драма на действието и характерите е неприложима към Тодоровата пиеса, заложила на съвсем нова техника, която замаскира вътрешната драма, скрива психологическите преживявания на героя в дълбинните нива на действието и акцентира върху символната значимост на образите. За да остойности новата същност на пиесата, Яворов елегантно предлага и наднормативна гледна точка: „*Авторът на „Зидари“ намира в миналото*

¹⁵ Цит. изд., с. 102.